

Revisionsrapport

SAMVERKAN KRING BARN SOM FAR ILLA ELLER RISKERAR ATT FARA ILLA

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I ”årsrapporter” för nämnder och ”granskningspromemior” för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Särskilda granskningar som sker under året publiceras löpande som ”revisionsrapporter” och i vissa fall som ”promemior”.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

STADSREVISIONEN

Revisionskontoret

www.stockholm.se/revision

Besöksadress: Hantverkargatan 3 A, 1 tr

Postadress: 105 35 Stockholm

Telefon: 08-508 29 000

Fax: 08-508 29 399

Till

Farsta stadsdelsnämnd
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
Södermalms stadsdelsnämnd

SAMVERKAN KRING BARN SOM FAR ILLA ELLER RISKERAR ATT FARA ILLA

Revisorsgrupp 1 har den 21 november 2011 behandlat bifogade revisionsrapport (nr 9/2011).

Arbetet med att implementera stadens riktlinjer behöver intensifieras eftersom ingen av de granskade stadsdelsnämnderna har kommit så långt. Fristående förskolor och skolor måste på ett tydligare sätt ingå i samverkan.

Socialtjänstens återkoppling till förskolan och skolan efter anmälan är ett förbättringsområde. Det är viktigt att socialtjänsten, så långt lagstiftningen tillåter, eftersträvar en öppen kommunikation med förskolan och skolan i sin handläggning av anmälningsärenden.

Vi hänvisar i övrigt till rapporten och överlämnar den till Farsta, Hässelby-Vällingby, Rinkeby-Kista samt Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande. Yttrandet ska ha inkommit till revisorsgruppen senast den 29 februari 2012.

De stadsdelsnämnder som inte ingått i granskningen får rapporten för kännedom.

På revisorernas vägnar

Bengt Akalla
Ordförande

Stefan Rydberg
Sekreterare

Kopia till:

Berörda stadsdelsdirektörer

Övriga stadsdelsdirektörer för kännedom

Till
Socialnämnden
Utbildningsnämnden

SAMVERKAN KRING BARN SOM FAR ILLA ELLER RISKERAR ATT FARA ILLA

Revisorsgrupp 1 har den 21 november 2011 behandlat bifogade revisionsrapport (nr 9/2011).

Socialtjänstförvaltningen har i uppdrag att tillsammans med utbildningsförvaltningen följa upp hur samverkan mellan skolorna och stadsdelsnämndernas verksamheter utvecklas. I denna granskning framkommer angelägna förbättringsområden som vi anser nämnderna bör följa upp i syfte att stödja utvecklingen av samverkan mellan socialtjänsten och förskolan/skolan.

Vi hänvisar till rapporten och överlämnar den till socialnämnden och utbildningsnämnden för yttrande. Yttrande ska ha inkommit till revisorsgruppen senast den 29 februari 2012.

På revisorernas vägnar

Bengt Akalla
Ordförande

Stefan Rydberg
Sekreterare

Kopia till:
Förvaltningschefen för socialförvaltningen
Utbildningsdirektören

Sammanfattning

Granskningen har omfattat fyra stadsdelsnämnder (Hässelby-Vällingby, Rinkeby-Kista, Södermalm och Farsta) samt två kommunala förskoleenheter och två kommunala grundskolor inom berörda stadsdelsnämnder. Socialnämnden och utbildningsnämnden som gemensamt tagit fram stadens riktlinjer och stödmaterial berörs också av granskningen.

Fullmäktige antog nya riktlinjer för samverkan i juni 2010. Dessa utgör en miniminivå av vilka samverkansområden som bör ingå i samverkansöverenskommelser. Härigenom ska en likartad struktur uppnås över hela staden.

Revisionskontoret har granskat om det finns en fungerande samverkan mellan förskola, skola och socialtjänsten utifrån socialtjänstlagen, nationella riktlinjer och stadens riktlinjer.

Revisionskontorets samlade bedömning är att det i delar finns en samverkan som fungerar i de granskade stadsdelsnämnderna. Exempel på detta är anmälningssmöten när de hålls och nätverk där samverkan också sker med polisen. Det finns dock brister som gör att arbetet med att implementera stadens nya riktlinjer behöver intensifieras.

Arbetet med att träffa överenskommelser eller anpassa tidigare överenskommelser utifrån fullmäktiges beslut har inte kommit så långt. Ingen av de granskade stadsdelsnämnderna har överenskommelser som undertecknats av t ex. rektor. Fristående förskolor och grundskolor ingår i nuläget till liten del och gymnasiet ingår inte alls i stadsdelsnämndernas samverkansstruktur. Detta är inte tillfredsställande då drygt 5 800 barn går i fristående förskolor och lika många går i fristående grundskolor i de granskade stadsdelsnämnderna.

En ökad formalisering av samverkansöverenskommelserna i enlighet med riktlinjerna är enligt revisionskontoret nödvändig för att säkerställa samverkansarbetet på olika nivåer. För att detta ska uppnås är det bl.a. viktigt att samverkansöverenskommelserna undertecknas av samverkande parter. Samverkande parter behöver också formulera gemensamma mål avseende vad man vill uppnå med samverkan, för att skapa realistiska förväntningar på vad man kan åstadkomma med samverkan. Vidare bör nämnden tydligare efterfråga uppföljning av samverkan. Härigenom legitimeras samverkansarbetet.

Granskade skolor och socialtjänsten har delvis olika bilder av hur samverkan fungerar. En orsak kan vara att man inte har tillräcklig kunskap om varandras uppdrag. Det behöver därför finnas ändamålsenliga forum för dialog mellan samverkande parter. En annan orsak är att skolorna och även förskolorna anser

att socialtjänsten brister i återkoppling efter anmälan. Revisionskontorets granskning av dokumentationen visar att det finns brister i socialtjänstens återkoppling efter anmälan. Att återkopplingen fungerar är en förutsättning för en förtroendefull samverkan.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar revisionskontoret att arbetet med att implementera stadens riktlinjer intensifieras. Vidare är det viktigt att ändamålsenliga forum för dialog skapas mellan samverkande parter och att socialtjänsten, så långt lagstiftningen tillåter, eftersträvar en öppen kommunikation med förskolan och skolan i sin handläggning av anmälningsärenden.

Innehåll sid

I	Inledning.....	I
1.1	Bakgrund.....	1
1.2	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	1
1.3	Revisionskriterier	2
1.4	Metod	2
2	Skyldighet att samverka	3
3	Nationella och kommuncentrala riktlinjer för samverkan.....	4
3.1	Nationell strategi	4
3.2	Stadens riktlinjer	4
4	Granskningens resultat.....	5
4.1	Iakttagelser	5
4.2	Socialtjänstens syn på samverkan.....	7
4.3	Verksamheternas syn på hur samverkan fungerar	8
4.4	Socialtjänstens dokumentation av inkomna anmälningar med avseende på återkoppling.....	9
4.5	Analys och bedömning.....	9
5	Sammanfattande slutsatser och bedömning.....	I I

Bilagor:

Bilaga 1 Hässelby – Vällingby stadsdelsnämnd

Bilaga 2 Rinkeby – Kista stadsdelsnämnd

Bilaga 3 Södermalm stadsdelsnämnd

Bilaga 4 Farsta stadsdelsnämnd

I Inledning

Revisionskontoret har granskat hur samverkan fungerar mellan förskola, skola och socialtjänsten kring barn som far illa eller riskerar att fara illa.

I.1 Bakgrund

Nya former för samverkan har varit en aktuell fråga sedan 2007 då ansvaret för stadens kommunala grundskola, obligatorisk särskola och skolbarnomsorg gick över från stadsdelsnämnderna till utbildningsnämnden. I revisionskontorets tidigare granskningar ”Skolans insatser för elever med ofullständiga betyg” och ”Det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19 åringar” har det framkommit iakttagelser som tyder på att det finns brister i samverkan mellan skolan och socialtjänsten.

Fullmäktige antog nya riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst 11 juni 2010. Valda delar ska också omfatta förskolan. Riktlinjerna anger den gemensamma struktur (minimnivå) som ska gälla över hela staden.

I.2 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen är att bedöma om det finns en fungerande samverkan mellan förskolan, skolan och socialtjänsten utifrån socialtjänstlagen, nationella riktlinjer och stadens riktlinjer.

Granskningen ska ge svar på följande revisionsfrågor.

Har fullmäktiges övergripande riktlinjer omsatts i lokala överenskommelser och handlingsplaner i enlighet med fullmäktiges beslut?

Fungerar samverkan i enlighet med överenskommelser?

Finns förebyggande insatser?

Följs resultatet av samverkan upp?

Granskningen har avgränsats till fyra stadsdelsnämnder (Hässelby – Vällingby, Rinkeby- Kista, Södermalm och Farsta) samt två kommunala förskolenheter respektive två kommunala grundskolor inom berörda stadsdelsnämnder.

Socialnämnden (tidigare social- och arbetsmarknadsnämnden) och utbildningsnämnden, som gemensamt tagit fram stadens riktlinjer och stödmaterial för samverkan, ingår också i granskningen.

Granskningen avseende tillämpningen av stadens riktlinjer har i första hand fokuserats på barn som far illa eller riskerar att fara illa och anmälnings- och samverkansrutiner för detta.

1.3 Revisionskriterier

Granskningen har utgått ifrån följande lagstiftning och riktlinjer:

- Socialtjänstlagen (2001:453)
- Skollagen 29 kap 13§
- Nationell strategi för samverkan 2007 (Socialstyrelsen, dåvarande Myndigheten för skolutveckling och Rikspolisstyrelsen)
- Staden riktlinjer avseende samverkan för barn/ungdomar som far illa eller riskerar fara illa (kommunfullmäktige juni 2010)
- Stödmaterial till stadens riktlinjer för samverkan (socialnämnden och utbildningsnämnden; september 2010)
- Riktlinjer för handläggning och dokumentation inom individ och familjeomsorg (kommunfullmäktige november 2009).

1.4 Metod

Inledande intervjuer har genomförts med stadsdelsnämndernas socialchef/enhetschefer inom socialtjänsten, avdelningschef/motsvarande för förskolorna inom stadsdelsnämnden samt grundskolechef (tidigare biträdande grundskolechef) ansvarig för grundskolorna inom stadsdelsområdet.

Intervjuer har genomförts med enhetschef/gruppleddare och socialsekreterare vid stadsdelsnämndernas mottagningsteam avseende anmälningssrutinerna. En stickprovsvis granskning har också gjorts av socialtjänstens dokumentation av inkomna anmälningar från förskola/skola med avseende på hur återkoppling skett till anmälaren.

För att få verksamheternas syn på hur samverkan fungerar har skolpersonal (rektor och elevvårdspersonal) intervjuats vid två kommunala grundskolor i de granskade stadsdelsnämnderna. Vidare har två förskolechefer för två kommunala förskoleenheter intervjuats i berörda stadsdelsnämnder.

För att kartlägga antalet anmälningar enligt socialtjänstlagen 14 kap 1§ och varifrån anmälan kommer, har revisionskontoret tagit ut information från verksamhetssystemet Paraplyet som är stadens socialregister.

Totalt har 20 intervjuer genomförts och flertalet i form av gruppintervjuer. Sammanlagt har drygt 60 olika personer deltagit vid dessa intervjuer.

Granskningen har genomförts av Maria Assarsson och Thomas Bonell.

2 Skyldighet att samverka

Myndigheter har en särskild skyldighet att samverka i frågor som rör barn (under 18 år) som far illa eller riskerar att fara illa, vilket är reglerat i lagstiftningen för polis, förskola/skola, socialtjänst samt hälso- och sjukvården. ”Var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd, bör anmäla detta till nämnden”. Anmälningsskyldigheten regleras i socialtjänstlagen 14 kap. 1§.

Vidare framgår av socialtjänstlagen 5 kap. § 1a att ”socialnämnden ska i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Nämnden ska aktivt verka för att samverkan kommer till stånd”.

I nya skollagen 29 kap 13 § finns på motsvarande sätt skolhuvudmännens skyldighet att samverka med socialtjänsten. I lagen finns också hänvisning till socialtjänstlagens bestämmelser om anmälningsskyldigheten. I den tidigare skollagen var ordalydelsen densamma.

Vid en anmälan från skolan eller förskolan till socialtjänsten bryts sekretessen av anmälningsskyldigheten enligt 14 kap 1§ i socialtjänstlagen. Enligt samma sekretessbrytande regler har socialtjänsten rätt att få information av de som är anmälningsskyldiga. En anmälan från skolan/förskolan kan även ske vid ett gemensamt möte (s.k. anmälningsmöte), där förskolan/skolan, socialtjänsten och barnets vårdnadshavare deltar. Enligt stadens riktlinjer för handläggning och dokumentation inom individ och familjeomsorg är det angeläget att socialtjänsten alltid gör en återkoppling i form av bekräftelse på att anmälan tagits emot samt låter anmälaren få namn och telefonnummer till lämplig person att kontakta vid behov¹. Av stödmaterialet till stadens riktlinjer för samverkan framgår att återkoppling till den verksamhet som gjort anmälan om att anmälan har mottagits, ska alltid göras.

För att socialtjänsten ska kunna lämna ytterligare information till förskolan/skolan krävs att vårdnadshavaren lämnar sitt samtycke. Av stödmaterialet till stadens riktlinjer för samverkan framgår att samtycke ska eftersträvas, men en sekretessprövning måste göras för varje gång.

¹ Stadens riktlinjer för handläggning och dokumentation inom individ och familjeomsorg (sid 20)

3 Nationella och kommuncentrala riktlinjer för samverkan

3.1 Nationell strategi

Socialstyrelsen har tillsammans med dåvarande myndigheten för skolutveckling (Skolverket) och Rikspolisstyrelsen gemensamt tagit fram en nationell strategi för samverkan som uppdaterades 2007. Till denna togs också ett fördjupningsmaterial fram som stöd för utveckling i det lokala samverkansarbetet.

I denna strategi definieras samverkan som ”när någon eller några tillför sina specifika resurser, kompetenser och/eller kunskaper till en uppgift som man gemensamt har att genomföra”.

I den nationella strategin lyfts vikten av styrning, struktur och samsyn fram som viktiga framgångsfaktorer i samverkan. Genom att ledningen sedan efterfrågar uppföljning av hur samverkan fungerar legitimerar ledningen samverkansarbetet.

I den statliga utredningen om utsatta barn i skolan² i december 2010 framförs återigen att samverkan på alla nivåer behöver förbättras. Bl.a. föreslås nya utvecklingsåtgärder för att stärka samverkan.

3.2 Stadens riktlinjer

Fullmäktige antog i juni 2010 riktlinjer för samverkan mellan förskola/skola och socialtjänst för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Riktlinjerna omfattar samverkansformer och samverkansområden som sammanförs till en samverkansöverenskommelse och undertecknas av samverkande parter. Att riktlinjerna även ska inbegripa förskolan har kompletterats i samband med fullmäktigebehandlingen av ärendet. Stadens riktlinjer har haft den nationella strategin för samverkan som grund.

Socialnämnden och utbildningsnämnden fick samtidigt i uppdrag att ta fram ett stödmaterial till riktlinjerna. Nämnderna beslutade om stödmaterialet i september 2010. Socialförvaltningen fick då tillsammans med utbildningsförvaltningen i uppdrag att följa upp hur samverkan mellan skolan och stadsdelsnämndernas verksamheter utvecklas.

Riktlinjerna anger ett antal samverkansområden (generella frågor, övergångar mellan olika skolformer, barn som far illa, barn i behov av särskilt stöd/hälsa, barn och ungdomar med insatser, drog- och brottsförebyggande arbetet etc.). De samverkansområden som anges i riktlinjerna utgör en miniminivå. Syftet är att

² SOU 2010:95 Se tolka och agera

Samverkan ska ske på ett likartat sätt över hela staden så att alla involverade ska känna igen sig och få ett bemötande och resultat som är likvärdigt. Men för att uppnå en högre kvalitet i det förebyggande arbetet förordas att polisen och det lokala föreningslivet är representerat i en övergripande samverkansstruktur inom stadsdelsnämnden. Lokalt ska kompletteringar göras utifrån de förutsättningar och behov som finns i respektive stadsdelsområde.

Samverkan ska ske med såväl privata som kommunala skolor. När det gäller förskolan framhålls vikten av att socialtjänsten har goda och förtroendefulla kontakter med såväl fristående som kommunala förskolor.

4 Granskningens resultat

I bilagorna 1-4 redovisas granskningsiakttagelser och bedömningar per stadsdelsnämnd. I det följande sammanfattas granskningsresultaten och revisionskontorets analys och bedömning.

4.1 Iakttagelser

4.1.1 Antal anmälningar avseende barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa

Antalet anmälningar till stadens 14 stadsdelsnämnder enligt SoL 14 kap 1§³ uppgick år 2010 till 12 246 avseende barn/ungdomar i åldern 0-20 år. Av dessa gick

5 704 anmälningar vidare till att en utredning inleddes (47 %). Motsvarande antal för år 2009 var 11 129 anmälningar varav 5 075 (46 %) ledde till att en utredning inleddes. Flera anmälningar kan ha inkommit på varje enskilt barn/ungdom.⁴

Flest anmälningar till socialtjänsten kommer från polisen och därefter från skolan eller socialtjänsten själv. Så ser det också ut i de granskade stadsdelsområdena. Antal anmälningar från förskolan är förhållandevis få, vilket några av de granskade stadsdelsnämnderna uppmärksammat. Nationellt har detta också uppmärksamats bl.a. i en statlig utredning om barns och ungas behov av stöd och skydd⁵.

I bilaga 1-4 framgår antal anmälningar för respektive stadsdelsnämnd år 2010.⁶

4.1.2 Samverkansöverenskommelser

Av de granskade stadsdelsnämnderna har Hässelby-Vällingby och Rinkeby-Kista skriftliga samverkansöverenskommelser mellan förskolan/skolan och

³ Om anmälningsskyldigheten

⁴ Beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad. Rapport 2010

⁵ SOU 2009:68

⁶ I granskningen har det noterats att den statistik som socialnämnden redovisar för år 2010, inte är helt korrekt eftersom den för vissa nämnder även omfattar anmälningar enligt SoL 14 kap §.2.

socialtjänsten. Socialtjänstchefen/enhetschefer inom socialtjänsten, grundskolechef och avdelningschef för förskolorna har undertecknat överenskommelsen. Södermalms stadsdelsnämnd har ingen skriftlig överenskommelse mellan skolan och socialtjänsten i enlighet med riktlinjerna. Farsta stadsdelsnämnd har en överenskommelse sedan 2009 som inte är undertecknad. Farsta och Södermalm ska enligt uppgift påbörja arbetet under 2011. Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd har kommit längst med att i samverkan med de kommunala grundskolorna ta fram samverkansöverenskommelse och samverkansrutiner som man är överens om.

Riktlinjerna omfattar en rad samverkansområden som har kopplingar till denna granskning. Ett område berör särskilt barn som far illa eller riskerar att fara illa. Men flera av de övriga områdena är viktiga samverkansområden. Ingen av de granskade stadsdelsnämnderna har samverkansöverenskommelser som täcker alla samverkansområden och samverkanspartners enligt stadens riktlinjer. När det gäller barn/ungdomar med insatser i form av HVB-hem (hem för vård och boende) avvaktar socialtjänsten utbildningsnämndens genomförande av uppdraget i budget att i samverkan med stadsdelsnämnderna genomföra en kartläggning av placerade barns skolsituation.

De fristående förskolorna och grundskolorna eller gymnasiet ingår till liten del eller inte alls i granskade stadsdelsnämndernas samverkansstruktur. Några samverkansöverenskommelser har inte slutits med dem. Vissa aktiviteter som att bjuda in fristående förskolor och grundskolor till allmänna informationsmöten och till nätverk tillsammans med polisen sker dock.

Till stora delar ligger samverkan med polisen utanför upprättade samverkansöverenskommelser. Samtliga granskade stadsdelsnämnder har dock upparbetade former för samverkan mellan polisen, socialtjänsten och skolan i det brotts- och drogförebyggande arbetet. Farsta, Rinkeby-Kista och Södermalms stadsdelsnämnder har en skriftlig överenskommelse med polisen. På den övergripande nivån finns ett chefssamråd. Inom respektive stadsdel finns sedan områdesgrupper/nätverk där skolan (i Rinkeby-Kista även förskolan), socialtjänsten, kontaktpoliser och fältassistenter ingår. Nätverken träffas regelbundet och kan vid behov vidta åtgärder. Det finns en tydlig struktur för dessa nätverksmöten i stadsdelarna Södermalm, Farsta och Rinkeby-Kista.

4.1.3 Samverkansrutiner

Samtliga granskade stadsdelsnämnder har dokumenterade rutiner för anmälan kring barn som far illa eller riskerar att fara illa från förskola/skola till socialtjänsten. Rutinerna uppfyller i stort intentionerna i fullmäktiges riktlinjer och stödmaterial. Rutinerna tar upp möjligheten till konsultation innan anmälan, kalla till anmälningsmöte där så är lämpligt, återkoppling och behovet av samtycke från föräldrarna för att bryta sekretessen. I Södermalm har rutinerna även spridits till

fristående förskolor/skolor. Inom Fasta stadsdelsnämnd har inte rutinerna spridits till fristående förskolor/skolor. Inom övriga stadsdelsnämnder varierar det i vilken utsträckning detta har skett.

I Hässelby–Vällingby och Rinkeby–Kista har socialtjänsten regelbundna möten med skolor som har många anmälningar. Hässelby–Vällingby har inrättat två fältförlagda socialsekreterare. Den ena arbetar med uppsökande verksamhet till skolorna och information om anmälningsrutinerna. Den andra ska arbeta förebyggande med grupper av barn/ungdomar tillsammans med skolorna. Dessa socialsekreterare ska också fungera som kontaktpersoner in i socialtjänsten.

Samtliga stadsdelsnämnder har rutiner för övergång mellan kommunal förskola–skola. Inom Södermalm finns också en krispärm för kommunala förskolor med handlingsplan och rutiner vid oro för att ett barn far illa.

I Hässelby–Vällingby finns sedan 2009/2010 en handlingsplan/samverkansrutin för storskolkare framtagen. Övriga avvaktar utbildningsförvaltningens pågående kartläggning.

I samtliga stadsdelsområden kallar socialtjänsten till samrådsmöten/uppföljningsmöten med skolledarna. I Södermalm och Hässelby–Vällingby går kallelserna också till fristående grundskolor. Samrådsmöten/uppföljningsmöten med förskolorna är under utveckling i de granskade stadsdelsnämnderna.

4.2 Socialtjänstens syn på samverkan

I stort anser socialtjänsten att samverkansarbetet mellan skolan och socialtjänsten har utvecklats i positiv riktning. Det finns en samsyn kring målgruppen. Gruppen ”hemmasittare” behöver dock definieras och ansvaret skola–socialtjänst förtydligas. Ett sådant arbete pågår inom utbildningsförvaltningen.

Det stödmaterial som tagits fram om föreskrifter/rutiner inom skolan och socialtjänsten, upplevs av socialtjänsten som positivt.

Grundskolechefen för stadsdelsområdet är ett viktigt stöd i utvecklingen av det lokala samverkansarbetet. Hur mycket grundskolechefen hitintills har medverkat har varit personberoende. Socialtjänsten hoppas att utbildningsförvaltningens nya organisation med färre stadsdelsnämnder per grundskolechef ska ge bättre förutsättningar för grundskolecheferna att delta i det lokala utvecklingsarbetet.

Socialtjänsten bedömer att det finns tillräcklig kunskap om anmälningsrutinerna i de kommunala förskolorna och skolorna. Anmälningar från dem bedöms också som välgrundade. När det gäller skolorna finns det dock en tendens till att antalet anmälningar ökar vid terminssluten, vilket kan bero på att skolan väntar för länge

med att anmäla. När det gäller förskolorna finns det i flera av de granskade stadsdelarna en oro för att antalet anmälningar är relativt få. Särskilt gäller det Rinkeby–Kista. När det gäller fristående förskolor och skolor är socialtjänsten mer osäker på hur anmälningsrutinerna fungerar, eftersom socialtjänsten inte/eller till mycket liten del har en etablerad samverkan med dem.

Socialtjänsten bjuder in till samrådsmöten. Några av de granskade stadsdelarna tar upp att det är få skolledare som kommer till dessa möten. Det gäller kommunala förskolor/skolor och om fristående förskolor/skolor kallats gäller det i hög grad även dem.

4.3 Verksamheternas syn på hur samverkan fungerar

Revisionskontoret har intervjuat två kommunala grundskolor och två kommunala förskoleenheter i respektive stadsdel. Intervjuerna ger en bild av hur dessa skolor upplever att samverkan med socialtjänsten fungerar. I stadsdelsnämnderna Hässelby–Vällingby och Farsta har vi valt skolor med många anmälningar. Dessa skolor har varit mer negativa till hur samverkan fungerar än övriga.

Mer specifika synpunkter som rör ett visst stadsdelsområde redovisas i de områdesvisa bilagorna. Följande mer generella synpunkter har verksamheterna framfört till revisionskontoret:

- Möjligheten att konsultera socialtjänsten innan anmälan fungerar i stort bra
- I Hässelby–Vällingby, Rinkeby–Kista och Farsta anser skolorna att anmälningsmöten hålls för sällan, men när de hålls fungerar de bra
- Det finns brister i återkopplingen. Inom Södermalm sker det oftast återkoppling att anmälan tagits emot. Inom Rinkeby–Kista får skolorna ibland en återkoppling, medan skolorna i Farsta och Hässelby–Vällingby anser att de mer sällan får en återkoppling
- Samtliga skolor anser att socialtjänsten bör vara mer aktiv med att fråga efter föräldrarnas samtycke för att kunna återkoppla till skolan vad anmälan leder till
- Flera av förskolor/skolans personal vill utan att behöva anmäla, kunna diskutera ärenden djupare med socialtjänsten
- Det finns bra med öppna insatser som föräldrar kan ansöka om utan biståndsbeslut anser skolorna i Södermalm och Hässelby–Vällingby. I sistnämnda stadsdel anser dock skolorna att socialtjänsten kan bli bättre på att informera om vilka öppna stödinsatser som finns t ex på anmälningsmöten. I Rinkeby–Kista och Farsta är man inte lika nöjda eller tillräckligt informerad om vilka insatser som finns.

Viktiga framgångsfaktorer som skolorna lyfter fram är betydelsen av tydliga mål/syften kring vad man ska uppnå med samverkan. Det är vidare viktigt att få till

en samverkan där olika professioner kan utbyta erfarenheter om verkningsfulla verktyg. Förskolecheferna som inte har lika stor erfarenhet som skolorna av att samverka med socialtjänsten kring barn som far illa eller riskerar att fara illa, uttrycker behovet av mindre mötesforum för att det ska bli en dialog mellan socialtjänstens och förskolans personal.

4.4 Socialtjänstens dokumentation av inkomna anmälningar med avseende på återkoppling

Revisionskontoret har granskat 13-15 inkomna anmälningar från förskola/skola per stadsdelsnämnd med avseende på återkoppling, om anmälningsmöten hållits och hur frågan om samtycke har hanterats. Urvalet motsvarar 8 % av totala antalet anmälningar från förskola/skola i de granskade stadsdelsnämnderna.

Granskningen visar att återkoppling om att anmälan tagits emot sker mycket sällan. Anmälningsmöten hålls relativt sällan (undantag Södermalm). Socialtjänsten återkopplar mycket sällan i sin vidare handläggning av ärendet, t ex. att utredning inte inleds. För detta krävs det dock att socialtjänsten får samtycke från föräldrarna.

4.5 Analys och bedömning

4.5.1 Implementeringen av fullmäktiges riktlinjer

Arbetet med att träffa överenskommelser eller anpassa tidigare överenskommelser utifrån fullmäktiges riktlinjer har inte kommit så långt. Riktlinjerna bygger på att överenskommelserna undertecknas av samverkande parter. Ingen av de granskade stadsdelarna har överenskommelser som undertecknats av t ex. rektor.

Överenskommelser kan behöva tecknas på olika nivåer för att få med alla samverkande parter i en gemensam samverkansstruktur för stadsdelsnämnden. Riktlinjerna är inte helt tydliga i dessa delar. Riktlinjerna kompletterades också sent med förskolan.

Fristående förskolor/skolor ingår i nuläget till liten del, och gymnasiet inte alls, i stadsdelarnas struktur för generell samverkan. Försök har gjorts att bjuda in fristående förskolor och grundskolor till samrådsmöten, men gensvaret har varit litet. Detta trots att det enligt skollagen finns en skyldighet att samverka med socialtjänsten i såväl generella frågor som i individärenden.

Det är få som ännu börjat arbeta med det framtagna stödmaterialet om föreskrifter och rutiner inom skolan och socialtjänsten.

4.5.2 Hur samverkan fungerar

Bilden av hur samverkan fungerar skiljer sig mellan socialtjänsten och skolorna i Farsta och Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnder. Till bilden hör att de valda

skolorna i dessa stadsdelsområden har ett stort antal anmälningar per år. Skolorna upplever att samverkan med socialtjänsten inte fungerar, medan socialtjänsten inte har samma bild. Att bilderna är så olika kan bl.a. bero på att man inte har tillräcklig information om varandras uppdrag. Det är därför viktigt att informationen om varandras uppdrag ständigt hålls levande bl.a. för att alla ska ha rätt förväntningar på varandra. Mötesforum i mindre grupper är något som efterfrågas av såväl förskolans som skolans personal för att också kunna utbyta erfarenheter av verkningsfulla verktyg i arbetet med tidiga insatser för barn och ungdomar.

Konkreta överenskommelser och dokumenterade samverkansrutiner bidrar till att tydliggöra varandras uppdrag. Hässelby-Vällingby har kommit längst i det arbetet, men här behövs det ett fortsatt arbete med att förankra arbetssätten. I samtliga stadsdelsnämnder återstår det en hel del arbete för att leva upp till intentionerna i fullmäktiges riktlinjer vad gäller samverkansområden och samverkanspartners. För samtliga granskade stadsdelsnämnder är det angeläget att involvera fristående förskolor och skolor samt gymnasiet i samverkansstrukturen.

För att det ska finnas en förtroendefull samverkan mellan förskola/skola och socialtjänsten är det viktigt att socialtjänsten återkopplar till förskolan/skolan vid en anmälan. Stadens riktlinjer är tydliga med att en återkoppling alltid ska ske avseende att en anmälan har tagits emot och att anmälningsmöte hålls när så är lämpligt. Socialtjänsten bör vidare eftersträva att få samtycke från föräldrarna för att kunna lämna sådan information till förskolan/skolan som är viktigt för dem att känna till. I dessa avseenden har vår granskning visat att det finns betydande förbättringsområden. Om socialtjänsten t ex får samtycke från föräldrarna att återkoppla att utredning inte inleds, kan detta minska risken för att förskolan/skolan inte avvaktar med en ny anmälan om ny oro uppstår kring barnet.

Anmälningar från förskolorna är förhållandevis få, vilket för övrigt är förhållanden som också uppmärksammas nationellt. Det är viktigt att en strukturerad samverkan utvecklas mellan socialtjänsten och förskolorna. Inte minst gäller det med de fristående förskolorna. I de granskade stadsdelsnämnderna går mellan 25 – 47 % av förskolebarnen i fristående förskolor.

I vår granskning har skolorna i Hässelby-Vällingby och Farsta varit särskilt kritiska till hur samverkan med socialtjänsten fungerar. Socialtjänsten har däremot inte samma bild, varför socialtjänsten behöver följa upp hur samverkan med dem fungerar.

4.5.3 Förebyggande insatser

Samtliga stadsdelar har öppna insatser som föräldrarna kan ansöka om utan biståndsbeslut. Exempel på insatser som alla har är olika stödinsatser i föräldrarollen (riktade till småbarnsföräldrar och tonårsföräldrar), ett begränsat

antal stödsamtal hos familjebehandlare (ej Farsta), stöd till barn vars föräldrar ska separera ("skilda världar"). Sedan finns det mer specifika insatser som varierar beroende på behoven i stadsdelsområdena.

Några skolor tar upp att socialtjänsten inte informerar om de stödinsatser som finns t ex. på anmälningssmöten. Inom Rinkeby – Kista (förskolan) och Farsta (skolorna) saknade man öppenvårdsinsatser. Men förskolorna/skolorna här hade inte heller aktuell information om vilka stödinsatser som finns. Inom Södermalm var man mer nöjd med utbudet av stödinsatser.

4.5.4 Uppföljning av resultaten

Det sker uppföljningar av samverkansarbetet på olika nivåer (förvaltningsnivå och mellan socialtjänsten och skolorna). Hur ofta och i vilka grupperingar varierar mellan stadsdelsnämnderna. Men det är ingen av de granskade stadsdelsnämnderna som har en mer formell uppföljning och återrapportering till nämnden av hur träffade samverkansöverenskommelser följs. Riktlinjerna anger som en miniminivå att protokoll/minnesanteckningar från samrådsmöten ska anmälas till nämnden. Ingen av stadsdelsförvaltningarna har anmält sådana protokoll/minnesanteckningar till nämnden.

5 Sammanfattande slutsatser och bedömning

Revisionskontorets samlade bedömning är att det i delar finns det en samverkan som fungerar i de granskade stadsdelsnämnderna. Brister finns dock som gör att arbetet med att implementera stadens riktlinjer behöver intensifieras. I de granskade stadsdelsnämnderna går drygt 5 800 barn i fristående förskolor och lika många barn/ungdomar i fristående grundskolor⁷. Enligt revisionskontoret är det inte tillfredsställande att fristående förskolor/grundskolor till så liten del eller inte alls ingår i stadsdelsnämndernas samverkansstrukturer. Detta gäller även gymnasiet.

En ökad formalisering av samverkansöverenskommelserna i enlighet med riktlinjerna är enligt revisionskontoret nödvändig för att säkerställa samverkansarbetet på olika nivåer. För att detta ska uppnås är det bl.a. viktigt att samverkansöverenskommelserna undertecknas av samverkande parter. Vidare är det också viktigt att samverkande parter formulerar tydliga mål/syften avseende vad man vill uppnå med samverkan. Härigenom skapas realistiska förväntningar på vad som kan åstadkommas och målen kan sedan ligga till grund för utvärdering av samverkansarbetet. Målen bör också ingå i samverkande parter verksamhetsplaner/arbetsplaner. Vidare behöver nämnden tydligare efterfråga uppföljning av samverkan. Härigenom legitimeras samverkansarbetet.

⁷ Uppgifter från utbildningsförvaltningen avseende barn (1-5) och barn/ungdomar (6-15) boende i kommundelen vid höstavläsningen 2011-09-30 varav barn/ungdomar som går i fristående förskola/grundskola inom Sthlm:s stad.

Granskade skolor och socialtjänsten har delvis olika bilder av hur samverkan fungerar. Orsaker till detta kan vara att man inte har tillräcklig kunskap om varandras uppdrag och brister i socialtjänstens återkoppling till förskolan/skolan, vilket har berörts i tidigare avsnitt.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar revisionskontoret att arbetet med att implementera stadens riktlinjer intensifieras. Vidare är det viktigt att ändamålsenliga forum för dialog skapas mellan samverkande parter och att socialtjänsten, så långt lagstiftningen tillåter, eftersträvar en öppen kommunikation med förskolan och skolan i sin handläggning av anmälningssärenden.

Maria Lindgren Persson
Samordnare

Maria Assarsson
Projektledare

Bilaga I

Hässelby - Vällingby

Allmänt

Inom stadsdelsområdet fanns hösten 2011 4 100 barn i åldern 1-5 år och 8 200 barn/ungdomar i åldern 6-15 år. Av stadsdelnämndens barn går 33 % i fristående förskola och 16 % av barnen/ungdomarna i fristående grundskola.⁸

Av nedanstående tabell framgår antalet anmälningar enligt socialtjänstlagen 14 kap 1§ fördelat på uppgiftslämnare och andelen anmälningar som gått vidare till utredning.

Uppgiftslämnare	Antal inkomna anmälningar	Antal inledda utredningar	Andel inledda utredningar %
Polis	704	299	42 %
Socialtjänst	163	94	58 %
Skola	216	139	64 %
Förskola	20	12	60 %
Övriga	584	280	48 %
Totalt	1687	824	49 %

Antal anmälningar avseende oro för att ett barn far illa eller riskerar att fara illa uppgick år 2010 till totalt 1 687⁹, varav 216 anmälningar kom från skolan och 20 från förskolan. Av anmälningarna från skolan och förskolan ledde 64 % respektive 60 % till att utredning inleddes, vilket tyder på att anmälningarna från förskolan/skolan är välgrundade.

Iakttagelser

Samverkansöverenskommelse

Hässelby-Vällingby har en samverkansöverenskommelse mellan socialtjänsten, förskolan/skolan och fritidsverksamheten sedan 2009 som uppdaterades i november 2010. Överenskommelsen är undertecknad av stadsdelsdirektören och grundskolechefen.

⁸ Uppgifter från utbildningsförvaltningen avseende barn (1-5) och barn/ungdomar (6-15) boende i kommundelen vid höstavläsningen 2011-09-30 och andelen barn/ungdomar som går i fristående förskola/grundskola inom Sthlm:s stad. Motsvarande uppgift har inte gått att få fram för gymnasiet.

⁹ Av stadens statistik för 2010 framgår att antalet anmälningar är 1 765, vilket beror på att även anmälningar enligt socialtjänstlagen 14 kap 2§ inräknats in i stadens statistik.

Socialtjänstchefen har sedan ett par år tillbaka bedrivit ett arbete för att utveckla samverkan med visst stöd från grundskolechefen. Företrädare för socialtjänsten och de kommunala grundskolorna har kallats till gemensamma möten för att ta fram överenskommelse, arbetssätt och rutiner. Resultatet (överenskommelsen och underliggande styrdokument) har sammanställts i en mapp och spridits till grundskolorna. Varje år går socialtjänsten och skolan igenom styrdokumentet tillsammans. Ett motsvarande arbete har inletts mellan socialtjänsten och de kommunala förskolorna.

De målsättningar/samverkansområden som överenskommelsen 2011 tar upp är följande:

- Erbjudna och samordna förebyggande insatser
- Öka elevers kunskap om sex och samlevnad
- Utveckla samverkan mellan socialtjänsten och förskolan
- Ge barnen en bra övergång förskola – skola
- Öka kunskapen om varandras uppdrag
- Optimera insatserna runt enskilda barn ("barn i riskzons möten")
- Optimera arbetet runt barn/unga som också behöver landstingets insatser
- Avstämning/uppföljning av hur samverkan skola – socialtjänst fungerar

Stadsdelnämndens överenskommelse omfattar ännu inte samtliga delområden och samverkanspartners i enlighet med stadens riktlinjer, t ex. barn och ungdomar med insatser (t ex hem för vård och boende). Vidare ingår inte fristående förskolor och gymnasiet ännu i samverkansstrukturen. Fristående grundskolor bjuds in till de gemensamma samrådsmötena.

Stadsdelnämnden har ingen skriftlig överenskommelse med Västerortspolisen men en muntlig sådan (chefssamråd). Det finns också en muntlig överenskommelse med närpolisen i Hässelby-Vällingby där man gemensamt sätter dagordningen för de två träffar per år som polisen kallar socialtjänsten och skolledarna till.

I verksamhetsberättelsen sammanfattas kort årets aktiviteter inom samverkansbetet. Någon formell återrapportering av hur samverkansbetet har fungerat sker inte till nämnden. Protokoll/minnesanteckningar från generella samverkansmöten anmäls inte till nämnden.

Generell samverkan och samverkan på individnivå

Exempel på aktiviteter inom den generella samverkan är det lokal brottsförebyggande rådet där socialtjänsten, skolan (kommunala) och polisen ingår. Andra exempel är de aktiviteter som socialtjänsten och fältassistenter anordnar.

I syfte att utveckla samverkan och få förståelse kring varandras uppdrag hålls gemensamma möten 1 ggr/år kring övergripande mål, ansvarsområden, rutiner och hur samverkan fungerar. Vid dessa möten deltar socialtjänstens handläggare och personal från grundskolorna (fristående och kommunala). Liknande möten ska också hållas med förskolorna.

För samverkan runt individen finns följande rutiner/arbetssätt:

- Anmälningrutin som har anpassats till stadens riktlinjer i stödmaterialet
- Handlingsplan för storskolkare
- Socialtjänstens ”barn i riskzonsmöten” i skolor med många anmälningar (2 ggr/termin) som socialtjänstens enhetschefer håller. En fältförlagd socialsekreterare träffar övriga skolor (även fristående grundskolor) för information om anmälningrutinerna
- Rutiner för övergång förskola – skola (gäller även friskolor).

Socialtjänsten har anställt ytterligare en fältförlagd socialsekreterare som ska arbeta förebyggande (innan anmälan är aktuellt) tillsammans med skolan med grupper av barn/ungdomar. De fältförlagda socialsekreterarna ska också kunna fungera som kontaktpersoner in i socialtjänsten.

Socialtjänsten har flera förebyggande insatser som föräldrarna kan ansöka om utan biståndsbeslut. Exempel på insatser är 3-5 stödsamtal hos familjebehandlare, föräldrastödslinjen, relationsvårdscentrum (finansieras tillsammans med polisen och kranskommunerna), Mini Maria (missbruksutredningar mm) och familjecentra (förskolebarn).

Socialtjänstens syn på hur samverkan fungerar

När det gäller utvecklingen av samverkansarbetet anser socialtjänsten, med det utvecklingsarbete som bedrivits, att det finns en bred bas att bygga vidare på. Men eftersom personalomsättningen har varit stor inom såväl socialtjänsten som skolorna så måste information om samverkansarbetet hela tiden hållas vid liv.

Samverkan med de fristående förskolorna och skolorna är i sin början. Socialtjänsten anser dock att det är viktigt att först ta fram en modell som fungerar med de kommunala förskolorna/skolorna, innan man går vidare med de fristående förskolorna och skolorna.

I takt med att skolornas behov av samverkan ökat, har nya samverkansrutiner utvecklats, t ex ”barn i riskzonsmöten” vid skolor med många anmälningar.

Antal anmälningar från förskolorna är få och de anmälningar som kommer från dem är ofta mycket välgrundande. Socialtjänsten har flera ärenden hos sig som

rör barn, där anmälaren är annan än förskolan, varför det är viktigt för socialtjänsten att utveckla samverkan med förskolan.

Socialtjänsten är medveten om att återkopplingen till förskolan/skolan ibland brister. Det är inte heller alltid lätt för socialtjänsten att nå skolans personal. Mycket information går via rektor och den når inte alltid ut till elevvårdspersonalen.

Det finns ett behov av att mer inkludera det drog- och brottsförebyggandearbetet som sker i samverkan med polisen och fältassistenter i den övergripande samverkansstrukturen för stadsdelsnämnden.

Verksamheternas syn på hur samverkan fungerar

I granskningen har två grundskolor (Hässelbygårds- och Vällingbyskolan) ingått. Båda skolorna har haft ett stort antal anmälningar det senaste läsåret (ca 40 anmälningar vardera). Vidare har 2 förskoleenheter ingått, dvs. Backlura som har haft 2-3 anmälningar/år och Grimsta som har haft ca 10 per år.

Sammanfattningsvis framhåller skolorna att samverkansdokumenten och de arbetssätt som socialtjänsten och skolorna kommit överens om är bra, men skolorna upplever inte att socialtjänsten följer dem. Bl.a. framhöll verksamheterna följande:

- Möjligheten att konsultera socialtjänsten innan anmälan fungerar i stort bra (samtliga)
- Anmälningsmöten hålls sällan. När de hålls fungerar de bra (samtliga)
- Det finns stora brister i återkopplingen. (samtliga) I ett fall tog det ett halvår innan skolan fick återkoppling att anmälan tagits emot
- Socialtjänsten får inte "gömma sig bakom sekretessen" utan ska också aktivt verka för att få samtycke från föräldrarna. Blankett för att tidigt ta in samtycke används inte (skolan). Se vidare avsnitt nedan om socialtjänstens dokumentation
- Handlingsplanen för storskolkare följs inte (skolan). En av skolorna hade 7 hemmasittare, varav 5 gick ut år 9 utan fullständiga betyg 2011
- Skolan, men inte socialtjänstens företrädare, informerar om de stödinsatser som föräldrarna kan söka själva hos socialtjänsten, t ex på ett anmälningsmöte (skolan)
- Stödinsatsen "Familjecentrat" är en bra insats (förskolan)
- Personalomsättningen inom socialtjänsten är hög och informationsöverföringen dem emellan brister (skolan)
- Samverkan med polisen i det brotts- och drogförebyggande arbetet fungerar bra (skolan).

När det gäller viktiga framgångsfaktorer lyfte skolorna fram betydelsen av tydligare mål om vad man ska uppnå med samverkan. Det är vidare viktigt att få till stånd en samverkan där de olika professionerna kan utbyta erfarenheter av verkningsfulla verktyg. Förskolorna lyfte fram att det behövs träffar i mindre grupper för att det ska bli mer dialog mellan socialtjänstens och förskolans personal.

Socialtjänstens dokumentation av inkomna anmälningar med avseende på återkoppling

Socialtjänstens mottagningsenhet inom barn och ungdom tar emot anmälan. I de gemensamma anmälningsrutinerna ingår rutiner för återkoppling, anmälningsmöte, samtycke och möjlighet till konsultation. Båda mottagningsteamerna tar emot ca 2 konsultationer/vecka.

Revisionskontoret har granskat 14 anmälningar (6%) från skolor och förskolor med avseende på återkoppling. Granskningen har visat följande:

- Det sker ingen formell återkoppling om att anmälan tagits emot
- Anmälningsmöten sker förhållandevis sällan
- Socialtjänsten återkopplar mycket sällan till skolan genom att begära samtycke från föräldrarna. Blankett för att tidigt ta in samtycke från föräldrarna används inte.

Revisionskontoret har noterat att socialtjänsten i sina överenskommelser med förskolan/skolan tagit fram en blankett om samtycke. Samtidigt uppger flera socialsekreterare att blanketten på juridiska grunder kan ifrågasättas, eftersom det innebär att en sekretessprövning inte sker vid varje tillfälle. Det är enligt revisionskontoret angeläget att socialtjänsten ser över sina rutiner när det gäller hantering av samtycke.

Sammanfattande analys och kommentarer

Ett utvecklingsarbete har bedrivits mellan socialtjänsten och de kommunala skolorna, vilket också lett fram till överenskommelse om arbetssätt och rutiner som skolorna är överens med socialtjänsten om, vilket är positivt. Granskade skolor anser dock att socialtjänsten inte följer överenskomna rutiner. De anser att det finns stora brister i återkoppling, mm. Eftersom socialtjänsten har en annan bild än skolorna behöver socialtjänsten följa upp hur samverkansarbetet fungerar med dessa skolor.

Revisionskontorets granskning visar att det finns stora brister när det gäller återkoppling om att anmälan tagits emot. Det är angeläget att detta sker i enlighet med stadens riktlinjer. Vidare bör socialtjänsten, genom att använda lagstiftningens möjligheter, aktivt verka för en öppnare dialog med förskolor

och skolor, dvs. att anmälningsmöten hålls så ofta detta är lämpligt och återkopplar sådan information till förskolan och skolan som kan vara viktig för dem att känna till. Dessa delar är viktiga i en förtroendefull samverkan.

Stadsdelsnämnden har inlett ett arbete med att anpassa överenskommelsen till stadens riktlinjer. Fristående förskolor/grundskolor och gymnasiet ingår inte ännu i samverkansstrukturen. Det är viktigt att stadsdelen öppnar upp för dialog även med dem.

Vidare är det viktigt att gemensamma mål för samverkan också ingår i socialtjänstens och förskolans/skolans verksamhetsplaner eller arbetsplaner.

Enligt stadens riktlinjer ska respektive skolledare/verksamhetschef underteckna samverkansöverenskommelsen. Härigenom tydliggörs det gemensamma uppdraget. För att uppnå detta kan överenskommelser behöva tecknas på olika nivåer.

Vidare bör stadsdelsförvaltningen utveckla sin återsrapportering till nämnden kring hur samverkan fungerar. Enligt riktlinjerna är en miniminivå att anmäla protokoll/minneanteckningar från generella samverkansmöten till nämnden.

Bilaga 2

Rinkeby - Kista

Allmänt

Inom stadsdelsområdet fanns hösten 2011 2 900 barn i åldern 1-5 år och 5 800 barn/ungdomar i åldern 6-15 år. Av stadsdelsområdets barn går 34 % i fristående förskola och 22 % av barnen/ungdomarna i fristående grundskola.¹⁰

Av nedanstående tabell framgår antalet anmälningar enligt socialtjänstlagen 14 kap 1§ fördelat på uppgiftslämnare och andelen anmälningar som gått vidare till utredning.

Uppgiftslämnare	Antal inkomna anmälningar	Antal inledda utredningar	Andel inledda utredningar %
Polis	594	258	43 %
Socialtjänst	333	129	39 %
Skola	176	94	53 %
Förskola	20	12	60 %
Övriga	365	167	46 %
Totalt	1488	660	44 %

Antal anmälningar avseende oro för att ett barn far illa eller riskerar att fara illa uppgick 2010 till totalt 1 488, varav 176 anmälningar kom från skolan och 20 från förskolan. Av anmälningarna från skolan och förskolan ledde 53 % respektive 60 % till att utredning inleddes, vilket tyder på att anmälningarna från förskolan/förskolan är välgrundade.

lakttagelser

Samverkansöverenskommelse

Rinkeby–Kista har en samverkansöverenskommelse mellan socialtjänsten och kommunala förskolor och grundskolor sedan år 2009 som reviderades inför 2011. Överenskommelsen är undertecknad av verksamhetsområdescheferna för social omsorg, förebyggande insatser och förskoleverksamheten samt av grundskolechefen.

¹⁰ Uppgifter från utbildningsförvaltningen avseende barn (1-5) och barn/ungdomar (6-15) boende i kommundelen vid höstavläsningen 2011-09-30 och andelen barn/ungdomar som går i fristående förskola/grundskola inom Sthlm:s stad. Motsvarande uppgift har inte gått att få fram för gymnasiet.

Följande samverkansområden ingår i överenskommelsen:

- Järva andan
- Övergång förskola - grundskola/särskola
- Barn och ungdomar som far illa (handlingsplan för hemmasittare har inte tagits fram i avvaktan på utbildningsförvaltningens genomgång)
- Samarbetet mellan socialtjänst, fritid, grundskola, polis och föräldrar (drogpreventiva arbetet)
- Förebyggande och tidiga insatser på hemmaplan för barn/ungdomar ska utvecklas (ansvarig saknas)
- Brottsförebyggande arbetet
- Barn och ungdomar i behov av särskilt stöd (BUS)
- Det kommunala uppföljningsansvaret (bordlagt tillsvidare).

I överenskommelsen ingår också ett antal gemensamma utvecklingsområden som samverkan med landstinget (BUS), uppföljningsansvaret för placerade barn/ungdomar samt "Järvalyftets" skolutvecklingssatsning.

Stadsdelsnämndens överenskommelse omfattar inte ännu samtliga delområden och samverkanspartners i enlighet med stadens riktlinjer t ex. barn och ungdomar som har insatser från socialtjänsten. I samverkansstrukturen ingår t ex inte fristående förskolor/skolor eller gymnasiet. Det framgår inte heller tydligt hur samverkansöverenskommelsen ska följas upp.

En skriftlig överenskommelse finns mellan polisen, stadsdels- och utbildningsförvaltningen. Målet med överenskommelsen är att förhindra och minimera brottslighet, droganvändning och annat riskbeteende. Polisen har särskilda insatser för hela Järvaområdet.

Två ggr/termin träffas parterna som undertecknat överenskommelsen för uppföljning. Någon mer strukturerad uppföljning/återrapportering till nämnden av hur skolledare/verksamhetschefer upplever att samverkan fungerar sker inte. Protokoll/minnesanteckningar från generella samverkansmöten anmäls inte till nämnden.

Generell samverkan och samverkan på individnivå

Exempel på aktiviteter inom den generella samverkan är det brotts- och drogförebyggande arbetet där polisen, socialtjänsten och två kommunala grundskolor ingår i styrgruppen. Under styrgruppen finns områdesgrupper i varje stadsdel där kommunala förskolor/grundskolor är representerade, skolans kontaktpolis, ungdomsgårdarna och en fältassistent som är samordnare. Områdesgrupperna träffas 1ggr/månad. Grupperna upprättar handlingsplaner.

Vidare finns nätverket ”Goda krafter”, där stadsdelsdirektören är sammanställande. Förutom socialtjänsten deltar skolan och företrädare för näringslivet.

För att stödja samverkan runt individen, finns t ex följande rutiner/arbetssätt:

- Mall för vad en anmälan ska innehålla (skolorna). För förskolan finns en handlingsplan för anmälan till socialtjänsten som innehåller en komplett rutinbeskrivning.
- Mottagningsteamerna åker ut och träffar kommunala förskolor/skolor 1ggr/termin för information om anmälningsrutinerna.
- Samverkan med landstinget (BUS)
- Rutiner för övergång förskola – skola

Socialtjänstens har flera förebyggande insatser som föräldrarna kan söka själva, t ex stödsamtal hos familjebehandlare (upp till 5 stödsamtal), föräldrautbildning, familjecentrat och ”säkrare pappor”.

Socialtjänstens syn på hur samverkan fungerar

Samverkansarbetet har enligt socialtjänsten utvecklats på ett bra sätt. Det finns en regelbundenhet med möten med varje kommunal grundskola. Därutöver finns mötesforum inom ramen för samverkan med polisen, både lokalt och centralt. Det finns dock en oro för att anmälningar från förskolorna är för få. Fristående förskolor har bjudits in särskilt, men få kom vid den första inbjudan, varför ny inbjudan har gått ut.

Från skolorna kommer många anmälningar i slutet på vårterminen, varför det kan vara så att skolorna väntar för länge med att anmäla t ex. vid stor olovlig frånvaro.

Utvecklingen av samverkan med de fristående förskolorna och grundskolorna är enligt socialtjänsten viktigt och mest prioriterat är förskolorna. Samverkan med gymnasiet är mer komplicerat. De fristående gymnasierna i Rinkeby – Kista har merparten av sina elever från andra stadsdelsområden.

Det finns en oro för ungdomar som inte kan gå vidare till gymnasiet. Det saknas erbjudanden till dem om anpassad utbildning.

Det finns ett stort utbud av insatser för barn och ungdomar, men det är viktigt att de ”hakar i varandra”. Här ser socialtjänsten att det finns förbättringsområden.

Verksamheternas syn på hur samverkan fungerar

I granskningen har två grundskolor (Askebyskolan åk F-6 och Bredbyskolan åk F-9) ingått. Askebyskolan har haft 3-4 anmälningar på ett läsår. Det finns ingen

uppgift från Bredbyskolan. Vidare har 2 förskoleenheter ingått (enheterna Husbygård och Kista). Båda enheterna har det senaste året haft ca 4 anmälningar vardera.

Sammanfattningsvis ansåg verksamheterna att samverkansarbetet har blivit bättre. Förskolorna är något mer positiva än skolorna. Bl.a. framfördes följande synpunkter:

- Samverkansöverenskommelsen (förskola/skola och socialtjänst) var inte känd, däremot överenskommelsen med polisen (samtliga)
- Möjligheten till konsultation inför en eventuell anmälan fungerar bra (samtliga)
- Anmälningsmöten förekommer, men för sällan (skolan)
- Återkoppling sker ibland, men kan bli bättre (skolan)
- Socialtjänstens sekretess får inte vara ett hinder för att gemensamt kunna hjälpa barnet/ungdomen (skolan)
- Personalen vill, utan att behöva anmäla, diskutera ärenden djupare med socialtjänsten. Idag är detta alltför beroende av vilka personliga kontakter man har med socialsekreterarna. (skolan)
- Personalomsättningen inom socialtjänsten är ett problem, men kan överbryggas med att skolorna har en kontaktperson. För förskolans del har det fungerat med den angivna kontaktpersonen
- Det saknas öppenvårdsinsatser att hänvisa till. Information om vilka insatser som finns kan bli bättre (förskolan)
- Samverkan med polisen i det brotts- och drogförebyggande arbetet fungerar bra. Även förskolan deltar (samtliga).

När det gäller viktiga framgångsfaktorer lyfte skolorna fram betydelsen av att ha rätt förväntningar på varandra och för att kunna ha det behöver vi veta mer hur vi i respektive organisation arbetar med barnen/ungdomarna.

Socialtjänstens dokumentation av inkomna anmälningar med avseende på återkoppling

Inom socialtjänsten finns två mottagningsteam, ett för barn (0-13 år) och ett för ungdomar (13-20). Ungdomsteamet får 5-10 konsultationer per termin och barnteamet 3-5.

Revisionskontoret har granskat 13 anmälningar från förskolan och skolan (7%) med avseende på återkoppling. Granskningen har visat på följande:

- Det sker ingen formell återkoppling om att anmälan tagits emot
- Anmälningsmöten sker relativt ofta
- Socialtjänsten återkopplar mycket sällan till förskolan/skolan genom att begära samtycke från föräldrarna.

Sammanfattande analys och kommentarer

Sammanfattningsvis ger granskade förskolor/skolor en bild av att samverkan med socialtjänsten till delar fungerar. Förskolornas/skolornas kunskap är dock liten avseende vilken samverkansstruktur som finns inom stadsdelsnämnden. För att tydliggöra det gemensamma uppdraget bör i enlighet med riktlinjerna respektive skolledare/verksamhetschef underteckna överenskommelsen. Härigenom tydliggörs det gemensamma uppdraget.

Stadsdelsnämnden har inte anpassat överenskommelsen till stadens riktlinjer om samverkansområden och samverkanspartners, men ett arbete har påbörjats. Vidare är inte de fristående förskolorna/skolorna och gymnasieskolan med i Rinkeby–Kistas samverkansstruktur ännu. Det är viktigt att stadsdelsnämnden öppnar upp för dialog även med dem. Under året har samverkansmöten med fristående förskolor inletts. Rinkeby – Kistas överenskommelse är inte tydlig med hur de olika samverkansområdena ska följas upp.

Revisionskontorets granskning visar att det finns vissa brister när det gäller återkoppling om att anmälan tagits emot. Det är angeläget att detta sker i enlighet med stadens riktlinjer. Vidare är det viktigt att socialtjänsten aktivt verkar för en öppnare dialog med förskolor och skolor, dvs. att anmälningsmöten hålls så ofta detta är lämpligt och att socialtjänsten utnyttjar lagstiftningens möjligheter till att återkopplar information till förskolan/skolan. Dessa delar är viktiga i ett förtroendefull samverkan.

Stadsdelsförvaltningen bör också utveckla en mer strukturerad uppföljning och återrapportering till nämnden av hur samverkansarbetet har fungerat. Enligt riktlinjerna är en miniminivå att anmäla protokoll/minneanteckningar från samverkansmöten.

Bilaga 3 Södermalm

Allmänt

Inom stadsdelsområdet fanns hösten 2011 5 900 barn i åldern 1-5 år och 8 300 barn/ungdomar i åldern 6-15 år. Av stadsdelens barn går ca 47 % i fristående förskola och 23 % av barn/ungdomarna i fristående grundskola.¹¹

Av nedanstående tabell framgår antalet anmälningar enligt socialtjänstlagen 14 kap 1§ fördelat på uppgiftslämnare och andelen anmälningar som gått vidare till utredning.

Uppgiftslämnare	Antal inkomna anmälningar	Antal inledda utredningar	Andel inledda utredningar %
Polis	290	54	19 %
Socialtjänst	149	75	50 %
Skola	113	63	56 %
Förskola	15	14	93 %
Övriga	279	115	41 %
Totalt	846	321	38 %

Antal anmälningar avseende oro för att ett barn far illa eller riskerar att fara illa uppgick 2010 till totalt 846¹², varav 113 anmälningar kom från skolan och 15 från förskolan. Av anmälningarna från skolan och förskolan ledde 56 % respektive 93 % till att utredning inleddes, vilket tyder på att anmälningarna från förskolan/skolan är välgrundade.

Iakttagelser

Samverkansöverenskommelse

Södermalm har en samverkansöverenskommelse mellan City polismästardistrikt, stadsdelsdirektörerna i city, utbildningsdirektören, landstinget m.fl. Överenskommelsen gäller för perioden 2010-10-01--2013-10-01. Till chefsrådet är ett lokalt nätverk knutet. Övergripande mål och ett antal inriktningar för det brotts- och drogförebyggande arbetet anges i överenskommelsen och former för uppföljning och utvärdering.

¹¹ Uppgifter från utbildningsförvaltningen avseende barn (1-5) och barn/ungdomar (6-15) boende i kommundelen vid höstavläsningen 2011-09-30 och andelen barn/ungdomar som går i fristående förskola/grundskola inom Sthlm:s stad. Motsvarande uppgift har inte gått att få fram för gymnasiet.

¹² Av stadens statistik för 2010 framgår att antalet anmälningar är 892, vilket beror på att även anmälningar enligt socialtjänstlagen 14kap 2§ inräknats.

Utifrån överenskommelsen med polisen har Södermalm arbetat fram en strategi för hur polis, skola och socialtjänst ska arbeta gemensamt med barn och ungdomar i och runt skolorna på Södermalm. Strategin som helhet har inte implementerats ännu. Delar som rör gemensamma rutiner för anmälan till polisen och socialtjänsten har spridits till alla skolor (även fristående).

Södermalm saknar en samverkansöverenskommelse i enlighet med stadens riktlinjer. Enligt verksamhetsplanen ska en sådan tas fram under 2011.

De fristående förskolorna/grundskolorna och gymnasieskolan är till viss del med i Södermalms samverkansstruktur. Men några samverkansöverenskommelser har inte träffats med dem. Viss aktivitet finns dock genom preventionssamordnarna och fältassistenter. Till nätverksmöten med polisen bjuds även fristående grundskolor in. Skolledarna kallas till två skolledarmöten per år. Även fristående grundskolor får samma inbjudan.

Någon strukturerad återrapportering till nämnden av hur samverkansarbetet fungerat sker inte. Förvaltningen ser det dock som önskvärt att utveckla någon form av resultatbaserad styrning och uppföljning dvs. vad man ska uppnå med samverkan och hur måluppfyllelsen blev. Förvaltningen skriver minnesanteckning över samrådsmöten med skolledarna. Dessa anmäls dock inte till nämnden.

Generell samverkan och samverkan på individnivå

Exempel på aktiviteter inom den generella samverkan är det brotts- och drogförebyggande arbetet där socialtjänsten och kommunala skolor ingår inom ramen för överenskommelsen med polisen. Lokalt finns det flera professionella nätverk (Fisknät och SSPF).¹³ Nätverken träffas regelbundet och kan vidta åtgärder vid behov. Fältassistenternas informationsbrev ("fältarbrev") går ut till såväl kommunala som fristående skolor.

Droger är ett problem inom stadsdelen och rökning är ofta inkörsporten till alkohol och droger. Ett tobaksprojekt kommer att starta under 2011.

För att stödja samverkan runt individen, finns t ex följande rutiner/arbetssätt:

- Skriftliga anmälningsrutiner (kommunala och fristående skolor)
- Handlingsplan vid oro för att ett barn far illa inklusive anmälningsrutiner för förskolan
- Riktlinjer för övergång från kommunal förskola till kommunal skola.

¹³ Samverkan mellan socialtjänsten, skola, polis och fritidsassistenter

Flera förebyggande insatser finns som föräldrarna kan ansöka om, t ex stödsamtal hos familjebehandlare (upp till 5 stödsamtal), stöd i föräldrarollen (Connect och Komet), stöd till barn vars föräldrar separerar ("skilda världar).

Socialtjänstens syn på hur samverkan fungerar

Organisationsförändringarna som skedde 2007, dvs. sammanslagningen av stadsdelarna Katarina-Sofia och Maria – Gamla stan och grundskolorna som samtidigt gick över till utbildningsnämnden har påverkat samverkansarbetet negativt, genom att befintliga samverkansstrukturer upplöstes.

Det stora antalet fristående förskolor/skolor inom Södermalm försvårar också samverkansarbetet. Samverkan med dem är ett utvecklingsområde. Ett problem i sig är att få skolledare från både kommunala och fristående skolor kommer till samrådsmöten där utveckling av samverkan diskuteras.

Det är viktigt att det formuleras tydliga mål för vad man vill uppnå med samverkan. Socialtjänsten vill pröva att utveckla en resultatbaserad styrning även för samverkansarbetet.

Det finns i stort en samsyn mellan samverkande parter kring målgruppen. När det gäller storskolkare behöver först utbildningsförvaltningen identifiera hur många de är och ta fram åtgärdsplaner, vilket nu pågår.

Kunskapen om anmälningsrutinerna bedöms som god när det gäller kommunala förskolor och skolor. Ett bekymmer är dock att en stor andel av anmälningarna kommer sent på våren vad gäller skolorna. Det kan vara så att skolorna väntar för länge med att anmäla. Antalet anmälningar från förskolan är relativt få och denna nivå kan vara för låg. När det gäller fristående förskolor och skolor är kunskapen mindre om hur anmälningsrutinerna fungerar.

Verksamheternas syn på hur samverkan fungerar

I granskningen har två grundskolor med åk F-9 ingått (Eriksdal och Högalid). De båda skolorna har det senaste läsåret haft 15 respektive 10 anmälningar. Vidare har två förskoleenheter ingått (Högalids- och Sofias förskolor). Högalid har haft ca 1 anmälan per år och Sofia har haft 2 på 8 år.

Bl.a. framfördes följande synpunkter:

- Möjlighet att konsultera socialtjänsten innan anmälan fungerar bra (samtliga)
- Anmälningsmöten hålls och fungerar bra (samtliga)
- Personalen får som regel besked om att anmälan tagits emot, men sedan "blir det tyst". Socialtjänsten borde tidigt fråga efter samtycke (skolan)

- Det finns bra med öppna insatser från socialtjänsten att hänvisa föräldrarna till (samtliga)
- Samrådsmötena (rektorsmötena) är för stora. Mindre möten behövs där skolan och socialtjänsten kan diskutera avidentifierade fall (skolan)
- Samverkan kring det drog- och brottsförebyggande arbetet fungerar bra (skolan).

Framgångsfaktorer som nämns är att kunna bygga upp ett förtroende och ha rätt förväntningar på varandra.

Socialtjänstens dokumentation av inkomna anmälningar med avseende på återkoppling

Inom socialtjänsten är det mottagningsgruppen som tar emot anmälningar. Mottagningsgruppen får ca 10 konsultationer per månad från förskola/skola.

Revisionskontoret har granskat 13 anmälningar från förskola/skola (10%) med avseende på samverkan. Granskningen har visat följande:

- Det sker sällan en formell återkoppling att anmälan tagits emot
- Anmälningsmöten sker relativt ofta
- Socialtjänsten återkopplar mycket sällan till förskolan och skolan genom att begära samtycke från föräldrarna.

Sammanfattande analys och kommentarer

Granskade förskolor och skolor ger en bild av att samverkan med socialtjänsten till delar fungerar bra. Verksamheterna efterlyser dock mer regelbundna möten i mindre grupper för dialog.

Södermalm har inte en samverkansöverenskommelse i enlighet med fullmäktige riktlinjer. Ett sådant arbete ska enligt uppgift inledas senare i år.

Stadsdelsnämnden bör också öppna upp för dialog med fristående förskolor och gymnasiet som inte ännu ingår i stadsdelsnämndens samverkansstruktur.

Revisionskontorets granskning visar att formell återkoppling sällan lämnas. Enligt stadens riktlinjer bör detta ske regelmässigt. Positivt är att anmälningsmöten hålls ofta. Granskade förskolor/skolor upplever dock att återkoppling i socialtjänstens vidare handläggning sker sällan. Det är enligt revisionskontoret viktigt att socialtjänsten utnyttjar de möjligheter som finns i lagstiftningen för att åstadkomma en så öppen kommunikation som möjligt med förskolan och skolan.

Stadsdelsförvaltningen bör vidare utveckla en uppföljning och återrapporering till nämnden av hur samverkansarbetet har fungerat. Enligt riktlinjerna är en miniminivå att anmäla protokoll/minneanteckningar från samverkansmöten.

Bilaga 4

Farsta

Allmänt

Inom stadsdelsområdet fanns hösten 2011 2 900 barn i åldern 1-5 år och 4 900 barn/ungdomar i åldern 6-15 år. Av stadsdelens barn går 25 % i fristående förskola och 28 % av barn/ungdomarna i fristående grundskola.¹⁴

Av nedanstående tabell framgår antalet anmälningar enligt socialtjänstlagen 14kap 1§ fördelat på uppgiftslämnare och andelen inledda utredningar.

Uppgiftslämnare	Antal inkomna anmälningar	Antal inledda utredningar	Andel inledda utredningar %
Polis	178	41	23 %
Socialtjänst	59	32	54 %
Skola	97	58	60 %
Förskola	15	8	53 %
Övriga	207	111	54 %
Totalt	556	250	45 %

Antal anmälningar avseende oro för att ett barn far illa eller riskerar att fara illa uppgick 2010 till totalt 556¹⁵, varav 97 anmälningar kom från skolan och 15 från förskolan. Av anmälningarna från skolan och förskolan ledde 60 % respektive 53 % till att utredning inleddes, vilket tyder på att anmälningarna från förskolan/skolan är välgrundade.

lakttagelser

Samverkansöverenskommelse

Stadsdelsnämnden antog i juni 2009 en långsiktig strategi för utveckling av det förebyggande arbetet med barn och unga. Målsättningen var att utveckla stödinsatser på hemmaplan och i bred samverkan över verksamhetsområdena.

Det finns en överenskommelse från 2009 mellan Farsta stadsdelsförvaltning och utbildningsförvaltningen (kommunala grundskolorna). Överenskommelsen är inte undertecknad.

¹⁴ Uppgifter från utbildningsförvaltningen avseende barn (1-5) och barn/ungdomar (6-15) boende i kommundelen vid höstavläsningen 2011-09-30 och andelen barn/ungdomar som går i fristående förskola/grundskola inom Sthlm:s stad. Motsvarande uppgift har inte gått att få fram för gymnasiet.

¹⁵ Av stadens statistik för 2010 framgår att antalet anmälningar är 637, vilket beror på att i stadens statistik har även anmälningar enligt SoL 14:2 inräknats.

De delområden som överenskommelsen tas upp är följande:

- Samverkan mellan socialtjänst, förskola och skola
- Elevers återgång vid hemflytt efter placering (handlingsplan ej framtagen)
- Barn i behov av särskilt stöd (samverkan kring helhetslösningar)
- Föräldrastöd; säkerställa metodernas användande
- Brotts- och drogförebyggande arbete
- POSOM (beredskap inför kris- och katastrofer)
- Övergång förskola – skola
- Samverkansprojekt ("Viktigt att vittna", Föräldravandringar)
- Utvecklingsområden
- Uppföljning (2 chefsmöten per år).

Stadsdelsnämnden har inte en överenskommelse enligt fullmäktiges riktlinjer. En ny överenskommelse ska tas fram utifrån de nya riktlinjerna under 2011. I nuläget sker det ingen samverkan med de fristående förskolorna/skolorna. En inbjudan har gått ut till friskolorna men enligt förvaltningen var det ingen som kom.

För samverkan kring det brotts- och drogförebyggande arbetet finns en skriftlig överenskommelse med polisen (chefssamråd Söderort). Till detta finns lokala nätverk knutna.

Generell samverkan och samverkan på individnivå

Exempel på generell samverkan är det brotts- och drogförebyggande arbetet som sker tillsammans med polisen. Det lokala arbetet sker i nätverk där skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) ingår. Nätverksmöten hålls var femte/sjätte vecka. De som deltar ska vara de som har mandat att fatta beslut, dvs. skolledare och enhetschef från socialtjänsten. Även avidentifierade fall ska kunna diskuteras.

Fältassistenterna som finns ute i skolorna arbetar vid behov förebyggande med flick- och pojkgrupper.

Tillsammans med Skarpnäck har Farsta ett projekt kring "våld i nära relationer", där man håller på att ta fram en arbetsmodell.

För att utveckla former för samverkan deltar Farsta i ett projekt som leds av SKL (psykisk hälsa, barn och unga). I projektet deltar socialtjänsten, förskola/ skola (kommunala) och landstinget (MVC/BVC, folktandvården och BUP). Projektet som heter "Modellområde Farsta", är avgränsat till stadsdelen Hökarängen. Projektet ska avslutas halvårsskiftet 2012.

Stadsdelsdirektören kallar till uppföljningsmöten kring samverkan mellan socialtjänsten, de kommunala grundskolorna och grundskolechefen 1 ggr/termin.

För samverkan runt individen, finns följande rutiner/arbetssätt:

- Skriftliga rutiner för barnavårdsanmälan utskickade till kommunala förskolor/ grundskolor
- Övergångsrutiner och handlingsplaner förskola – skola (kommunala förskolor/grundskolor).

Socialtjänsten har förebyggande insatser som föräldrarna kan ansöka om utan biståndsbeslut. Exempel på insatser är Familjeverkstad ("light Komet"), Skilda världar, Humlan (barn till föräldrar med missbruksproblem), Balans i livet (barn och föräldrar), Trappan (barn som bevittnat misshandel eller misshandlats) och ungdomsmottagning. För stödsamtal hänvisas till Stockholms stads gemensamma familjerådgivning. Däremot ges inga stödsamtal hos familjerådgivare utan biståndsbeslut till skillnad från övriga granskade stadsdelsnämnder.

Socialtjänsten syn på hur samverkan fungerar

Det finns många tunga ärenden inom stadsdelen. Riskområden i Farsta är psykisk ohälsa och missbruk av olika slag. Enligt socialtjänsten behövs det ett "omtag" i samverkansarbetet mellan skolan och socialtjänsten i Farsta. För att få med grundskolechefen i det arbetet har socialtjänsten avvaktat utbildningsförvaltningens nya organisation.

Socialtjänsten upplever att det finns en samsyn kring målgruppen.

Socialtjänstens bedömning är att kunskap finns om anmälningsrutinerna i de kommunala förskolorna/skolorna. Det är svårare att uttala sig om fristående förskolor/skolor, BVC och MVC. Att antalet anmälningar från skolorna ökar inför terminsavsluten kan vara ett uttryck för att skolorna väntar för länge med att t ex anmäla stor olovlig frånvaro till socialtjänsten. Anmälningar från förskolan är få, men här sker det också kontakter med det stödteam som finns inom förskolan.

I det lokala nätverket SSPF¹⁶ ska de personer som har rätt att fatta beslut mötas. Skolledarna har på senare tid uteblivit från dessa möten.

¹⁶ Skola, socialtjänst, polis och fritid

Verksamheternas syn på hur samverkan fungerar

I granskningen har två kommunala grundskolor med åk F-9 ingått (Gubbängen och Kvickentorp). Skolorna har det senaste läsåret haft ett stort antal anmälningar (drygt 20 vardera). Vidare har 2 kommunala förskoleenheter (Centrala Farsta och Hökarängen) ingått.

Sammanfattningsvis uttrycker skolorna att samverkansarbetet har stora brister, medan förskolorna ger en bild av att samverkan för dem i stort fungerar. En förklaring till att förskolorna är mer positiva kan vara att förskolan tillhör samma organisation som socialtjänsten, vilket innebär att de har många mötesplatser/forum där samverkansfrågor kan tas upp.

Bl.a. framförde verksamheterna följande synpunkter:

- Samverkansöverenskommelsen mellan skolan och socialtjänsten var inte känd (skolorna)
- Möjligheten att konsultera socialtjänsten innan anmälan fungerar bra (samtliga)
- Anmälningmöten hålls sällan. När de hålls fungerar de bra (samtliga)
- Det finns stora brister i återkopplingen (samtliga)
- Socialtjänsten får inte "gömma sig bakom sekretessen" utan ska också verka för att få samtycke från föräldrarna (skolan)
- Socialtjänsten vill inte ta emot anmälningar som rör stor olovlig frånvaro (skolan)
- Personalomsättningen inom socialtjänsten är hög och informationsöverföringen dem emellan brister (samtliga)
- Tidigare kom socialtjänsten ut till skolan med viss regelbundenhet, men det gör de inte längre (skolan)
- Skolorna upplever att stödinsatser dras in. Aktuell information över vilka insatser som finns saknas på skolan
- Samverkan med polisen i det lokala brotts- och drogförebyggande arbetet fungerar i stort bra (skolan).

Framgångsfaktorer som skolorna lyfte fram är mer regelbundna möten mellan socialtjänsten och skolan och att skolan har en kontaktperson.

Socialtjänstens dokumentation av inkomna anmälningar med avseende på återkoppling

Inom socialtjänsten är det mottagningsgruppen som tar emot anmälningar.

Revisionskontoret har granskat 15 inkomna anmälningar från förskola/skola (13 %) med avseende på samverkan. Granskningen har visat följande:

- Det sker sällan en formell återkoppling om att anmälan tagits emot.
- Anmälningmöten sker relativt sällan.

- Socialtjänsten återkopplar sällan till förskolan/skolan genom att begära samtycke från föräldrarna.

Sammanfattande analys och kommentarer

Granskade skolor anser att det finns stora brister i samverkan med socialtjänsten vad gäller återkoppling efter anmälan mm. Förskolan ger en mer positiv bild av hur samverkan fungerar. Eftersom socialtjänsten har en annan bild av hur samverkan med skolorna fungerar behöver socialtjänsten följa upp detta med berörda skolor.

Farsta stadsdelsnämnd har inte en samverkansöverenskommelse enligt stadens riktlinjer. Ett sådant arbete ska inledas senare i år. Det är vidare viktigt att nämnden öppnar upp för dialog med fristående förskolor och skolor som inte ännu ingår i stadsdelsnämndens samverkansstruktur. Enligt riktlinjerna ska samverkande parter underteckna överenskommelsen. Att respektive skolledare/verksamhetschef undertecknar överenskommelsen med socialtjänsten tydliggör enligt revisionskontoret det gemensamma uppdraget. För att uppnå detta kan överenskommelser behöva tecknas på olika nivåer.

Revisionskontorets granskning visar att det finns stora brister när det gäller formell återkoppling om att anmälan tagits emot. Det är angeläget att detta sker i enlighet med stadens riktlinjer. Vidare bör socialtjänsten arbeta för att anmälningsmöten hålls och aktivt arbeta för att få samtycke från föräldrarna för att återkoppla information som är viktigt för förskolan/skolan att känna till. Dessa delar är viktiga i en förtroendefull samverkan.

Vidare bör stadsdelsförvaltningen utveckla sin återslagrapportering till nämnden kring hur samverkansarbetet har fungerat. Enligt riktlinjerna är en miniminivå att anmäla protokoll/minneanteckningar från generella samverkansmöten till nämnden.